

Internationale Honorservaringen ondersteunen democratie

Door: Marca Wolfensberger, Hanzehogeschool Groningen en Universiteit Utrecht

Het belangrijkste doel van honorsonderwijs, zoals geformuleerd door de National Collegiate Honors Council (NCHC)¹, is academische verrijking en excellentie, zodat honors studenten kunnen uitgroeien tot zelfstandige, creatieve en zelfverzekerde studenten. Cohen (1966, p.1) stelt in zijn baanbrekende boek *The Superior Student in American Higher Education* dat “ze [honors] een georganiseerde poging zijn om alle voortreffelijke studenten een bijzondere en andere leerervaring te bieden, met als doel de intellectuele, morele en uitdrukkingsvaardigheden van de generatie die we onderwijzen binnen onze massale, liberale, democratische samenleving ten volle te ontwikkelen.”

Docenten van honorsprogramma's stellen dat ze niet alleen extra werk leveren, maar ook onderwijs dat beoogt 'anders' te zijn, waarbij risico's worden genomen en extra uitdagingen worden geboden om excellentie bij studenten te stimuleren (Friedman en Jenkins-Friedman, 1986). Internationale ervaringen kunnen een belangrijk onderdeel vormen van honors onderwijs.

Er bestaat een verscheidenheid aan honorsprogramma's. Alle hebben ze twee kenmerken gemeen: ten eerste zijn ze ontworpen voor studenten die begaafder en gemotiveerder zijn dan studenten die deelnemen aan reguliere programma's, en ten tweede stimuleren ze excellentie bij studenten doordat studenten samen worden gebracht om ze tot grotere prestaties aan te zetten. Het pleidooi voor honorsprogramma's is niet vanzelfsprekend (bv. Bastedo en Gumpert, 2003); in de Verenigde Staten zijn deze programma's echter heel gewoon (Cosgrove, 2004;

Digby, 2002; Robinson, 1997) en ook in Europa zijn ze op steeds meer plaatsen te vinden (Eijl et al., 2005).

Waarom aandacht en liefde geven aan de ontwikkeling van honors programma's? Het streven is onze studenten zo opleiden dat ze antwoorden kunnen geven op problemen waarvan we nu nog geen weet hebben. De hoop is studenten in staat te stellen oplossingen te vinden met gebruikmaking van technieken waarvan we nu alleen nog maar kunnen dromen. Verandering is planmatig geworden. De uitdaging is om met ons onderwijs een houdbare toekomst voor iedereen te creëren. We hebben onze conflicten en problemen zelf veroorzaakt en zullen ze zelf moeten oplossen onder andere door ánders te handelen.

Internationale ontmoetingen leren les te geven die aanzet tot creatief burgerschap. Creatief burgerschap betekent voor mij dat mensen bescheiden genoeg zijn om de grote kracht van samenwerken te onderkennen, zelfverzekerd genoeg om de problemen van morgen het hoofd te kunnen bieden, trots genoeg om compassie uit te stralen en vurig genoeg om een betere wereld te creëren.

Hoe kunnen we binnen het hoger onderwijs programma's ontwerpen die volop recht doen aan vrijheid, integriteit en creativiteit? Hoe kunnen we onze studenten prikkelen om gesprekken te leren voeren met kennis van en daardoor ook respect voor andere disciplines, culturen en nationaliteiten? Eén van de antwoorden ligt in honorsprogramma's. Deze kunnen fungeren als proeftuinen voor vernieuwing binnen het reguliere onderwijs. Honorsprogramma's worden ontwikkeld om getalenteerde en gemotiveerde studenten kansen op onderwijsgebied te bieden.

¹ De NCHC is een professionele vereniging van honorsprogramma's en -colleges op bachelor niveau met ongeveer 800 aangesloten instellingen verspreid over de Verenigde Staten, die onder andere publicaties en conferenties verzorgt. Kijk voor meer informatie op <http://www.nchchonors.org>. Dit artikel dient ter inspiratie voor het Journal van de NCHC januari 2013.

Het creëren van een gezamenlijke toekomst door het voeren van een dialoog

Het is zinvol om te investeren in het opleiden van kritische en creatieve (jonge) mensen die een verschil willen maken voor samenleving en wetenschap. We hebben behoefte aan afgestudeerden met een open blik op de samenleving, die de overtuiging hebben dat we elkaar nodig hebben omdat iedereen iets unieks heeft bij te dragen. Een van de belangrijkste vragen tijdens het hoger onderwijs moet daarom zijn: wat maakt een leven tot een goed leven? Dit heeft alles te maken met morele principes en waarden die het leven samenhang en waardigheid geven. Er bestaat een relatie tussen geluk en onderwijs.

De sleutel is om te leren, te ervaren, te begrijpen dat er een grote hoeveelheid aan verschillende antwoorden bestaat, en vooral dat het deze verschillen zijn die het leven mooi en de moeite waard maken. De essentie van wereldburgerschap is dan het respecteren en zelfs vergroten van de verschillen. Daarom kan wereldburgerschap niet bestaan zonder dialoog. De dialoog is een ware vorm van respect voor waarden, hoewel de gespreksdeelnemers er verschillende waarden op na kunnen houden. De dialoog is het kloppend hart van de democratie. Het is een gedisciplineerde uiting van communicatie: je eigen denkbeelden begrijpelijk maken voor iemand die ze niet deelt en tegelijkertijd luisteren naar de belevingswereld van iemand die er andere denkbeelden op nahoudt of wiens denkbeelden tegengesteld zijn aan de jouwe. Het gaat er dus om te leren hoe de werkelijkheid eruitziet vanuit een ander perspectief. Door het voeren van een dialoog kunnen we een gezamenlijke toekomst creëren. Het is juist daarom zo wezenlijk dat de internationale ervaring onderdeel is van het honors onderwijs.

Het hoger onderwijs kan versterkt worden door het voeren van een echt debat, ervaringsgericht leren en internationale uitwisseling. We moeten ernaar streven om de menselijke waardigheid en verschillen tussen mensen te vergroten in plaats van ze te vereffen. De ontmoetingen tijdens studiereizen georganiseerd door Sirius Den Haag zijn essentieel. Ook door deze reizen kunnen docenten en beleidsmedewerkers kennismaken met verschillende perspectieven. Het onderwijs op de werkvloer kan daar alleen maar zijn voordeel mee doen.

Door individuele verschillen te onderkennen, dragen we bij aan democratie. Een van de doelen van democratie is om een ieder persoonlijk de kansen te bieden die het beste bij hem of haar passen. Door individuele verschillen te onderkennen, doen we pas echt recht aan de waarde van elk individu. Dit houdt ook in dat we de noodzaak erkennen van onderwijs dat speciaal is ontworpen voor studenten die bereid en in staat zijn om meer te doen dan het reguliere programma hun kan bieden, zoals honorsprogramma's voor bachelorstudenten en kansen voor afgestudeerden, waaronder het Meyerhoff Scholarship Program aan de Universiteit van Maryland, Baltimore (VS). Het bezoek aan deze universiteit was onderdeel van de Sirius studiereis in 2009.

We moeten onderwijs leveren waarin studenten alle middelen en aandacht krijgen die ze nodig hebben om te kunnen slagen. Honors onderwijs in de goede vorm is daarom niet elitair. De openheid en gastvrijheid van het honors systeem is voelbaar op de NCHC conferenties. De deuren staan open om elkaar te ontmoeten en van elkaar te leren. Het is ook nodig om elkaar te steunen zoals Marieke Janssen in The Phoenix Experience zegt: "Honors onderwijs betekent vernieuwend onderwijs brengen, voor de troepen uitlopen." Dat brengt met zich mee dat je ook met argusogen wordt bekeken en dat het nodig is dat docenten en leidinggevenden voor de volle 100% voor honors gaan. Je kan 'excellentie' er niet een beetje bij doen.

Het artikel *Leren met 'head, hart and hands'* geeft diverse voorbeelden van het belang van community in honors programma's en hoe ervaringsleren aan kennis en kunde gekoppeld wordt. De betrokkenheid van de docent – ook bij de persoonlijke ontwikkeling van de student – wordt een sleutel tot succes genoemd.

Een joodse wijze leert: 'Wie is wijs? Hij die van anderen leert is wijs.' The Phoenix Experience illustreert hoe gedeelde internationale ervaringen een dialoog op gang brengen, waar we van kunnen leren.

Referenties en inspiratiebronnen

- Bastedo, M. N., & Gumpert, P. J. (2003). *Access to what? Mission differentiation and academic stratification in U.S. public higher education*. *Higher Education*, 46, 341- 359.
- Cohen, J. W. (Ed.). (1966). *The superior student in American higher education*. New York: McGraw Hill Book Company.
- Cosgrove, J. R. (2004). *The impact of honors programs on undergraduate academic performance, retention, and graduation*. *Journal of the NCHC* 5(2), 45-53.
- Digby, J. (2002). *Honors programs & colleges (3rd ed.)*. Lawrenceville (NJ): Thomson-Peterson's.
- Eijl, P. van, Wientjes, H., Wolfensberger, M., & Pilot, A. (2005). *Het uitdagen van talent in onderwijs*. In *Onderwijsraad, Onderwijs in Thema's*. Den Haag: Drukkerij Artoos, 117-156.
- Friedman, P. G., & Jenkins-Friedman, R. C. (Eds.). (1986). *Fostering academic excellence through honors programs*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hrabowski, F. Maton, K.I., Greif, G.L. (1998) *Beating the Odds. Raising academically successful African American Males*. Oxford: Oxford University Press.
- Olson, G.A., Presley, J.W. (2009). *The Future of Higher Education- perspectives from America's academic leaders*. Londen: Paradigm Publishers.
- Pausch, R. , Zawlov, J. (2008). *The Last Lecturer*.
- Pink, D.H. (2009). *A Whole New Mind: Why Right-Brainers Will Rule the Future*.
- Robinson, N. M. (1997). *The role of universities and colleges in educating gifted undergraduates*. *Peabody Journal of Education*, 217-236.
- Sacks, J. (2007). *The Dignity of Differences – how to avoid the clash of civilizations*. Londen: Continuum